

ION PILLAT

Vinul de-altădată

antologie din lirica lui Ion Pillat alcătuită de
MONICA PILLAT și DANA VASILIU

prefață de
MONICA PILLAT și DANA VASILIU

postfață de
VALERIU STOICA

ilustrații de
MARIA PILLAT-BRATEȘ

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Simbolistica vinului în poemele lui Ion Pillat	7
DIONYSOPOLIS	13
Cântecul lui Ali	15
Seară la țărniș	17
Faunul	18
Thule	19
Dionysopolis	20
Scutul Minervei	21
Cules de zi	24
Țărniș pierdut	25
Unei amfore	27
Din Rubaiyatul lui Yussuf	28
Anotimpurile	29
Madonna mia	30
Sarcofaș tracic	32
Insulă, toamna	33
CALENDARUL VIEI	35
Mărțișor	37
Prier	39
Florar	41
Cireșar	43
Cuptor	45
Gustar	47
Vinicer	49
Brumărel	51
Brumar	53
Undrea	55
Ghenar	57
Făurar	59
LA CULESUL VIEI	61
Zodier	63
Septembrie	64
La culesul viei	65
Toamnă	66
Inscripție pe nucul din vie	67

Cântec în noapte	68
Cules	69
Cântec de dor	70
Octombrie	71
ÎN CRAMĂ	73
Cămara de fructe	75
Prinos	76
Cină	77
În cramă	78
Călușarii	79
Cra-ro-ra-ra	80
Potir amar	81
Timpul	82
TOAMNĂ LA FLORICA	87
În vie	89
Comoara	90
Vârful dealului	91
În luncă	92
Toamnă la Florica	93
Castanul cel mare	94
Străinul	95
Așteptându-i	96
Adio la Florica	99
CHEMARE	101
Ctitorii	103
Chemare	104
Templul meu	105
Odaia bunicului	106
Cina cea de taină	107
Spre Izvorani	108
Târziu de toamnă	109
Marinarul	110
Elegie în toamnă	111
Mormântul	112
Împăcare	113
De-o fi să fie raiul	114
Poemul viței-de-vie și al vinului	115
Legende ilustrate	124

Simbolistica vinului în poemele lui Ion Pillat

Alcătuirea prezentei antologii ne-a fost propusă de generosul sponsor al acestei cărți, Valeriu Stoica, distins jurist și rafinat iubitor al poeziei românești. Textele din volum au fost selectate de noi din cele trei volume de poeme ale lui Ion Pillat, în edițiile îngrijite de nora artistului, Cornelia Pillat, anume *Ion Pillat. Opere complete*, publicate de Editura Eminescu (1983-1988) și de Editura DU Style (1998-2004) și au fost reproduse respectând normele ortografice în vigoare în prezent. Poeziile selectate au fost grupate tematic în șase secțiuni: „Dionysopolis”, „Calendarul viei”, „La culesul viei”, „În crama”, „Toamnă la Florica” și „Chemare”. Denumirile ne-au fost sugerate fie de titlurile date de autor unui ciclu, fie de cele ale unor poeme incluse aici. Sintagma la care ne-am oprit pentru titlul antologiei, *Vinul de-altădată*, provine din poemul „Octomvrie”, cuprins în carte în secțiunea „La culesul viei”, iar mottoul ales este luat din volumul *Poeme într-un vers* (1935-1936).

Cum prestigioasa editură Baroque Books s-a remarcat prin publicarea unor elegante volume, însoțite de reprezentări grafice de înaltă calitate, am socotit bine-venită introducerea în antologie a unei reproduceri după portretul în acuarelă al poetului ca și a unor viniete realizate de pictorița Maria Pillat-Brateș, soția artistului și ilustratoarea în epocă a cicurilor *Balcic* și *Povestea Maicii Domnului*. Din acestea am ales șapte imagini sugestive, în armonie cu tema.

„Dionysopolis”, prima secțiune a antologiei noastre – care include poeme alese din volumele *Visări păgâne* (1910-1912), *Amăgiri* (1914-1916), *Grădina între ziduri* (1916-1918), *Țărm pierdută* (1927-1941), *Scutul Minervei* (1933), *Balcic* (1929-1939), *Împlinire* (1939-1940) – invită cititorul „să deguste” vinul mitologiilor eline și romane, să se lase pătruns de umbrele, ecourile și reverberațiile unor locuri ca Balcicul, de pildă, răscruce culturală greco-latină și tracică. Personaje antice ca Eros, Pan, Minerva, Dionysos, Apollo, nimfe și fauni, care asociază frenezia muzicii cu voluptatea băuturii și a iubirii, dar și vestigii

ale civilizațiilor de demult, ca amfore, urne, sarcofage, păstrătoare ale absenței, sunt invocate de Ion Pillat în procesul de filtrare a propriilor trăiri, decantate prin lectură și contemplație. Vinul vechi ce leagă prezentul de trecut e totodată simbolic înrudit cu apele mării care înghit fără încetare țărnițele. Versul, *Pe noi ne-mbată numai Timpul* („Unei amfore“), devine astfel semnificativ pentru percepția pillatiană asupra extazului resimțit de efemer.

„Calendarul viei“, ciclu mai puțin livresc, din volumul *Limpezimi* (1923-1927), propune o suită de tablouri, variante ale aceluiași peisaj, animat de zvonurile, culorile, atingerile, miresmele, gusturile și îndeletnicirile poetului, specifice fiecăreia dintre cele douăsprezece luni ale anului. Artistul se plimbă pe jos sau călare, îi arată cititorului via de la Izvorani, Valea Mare, moara, Argeșul, se oprește la han pentru „ocaua cu vin“, „bea soare“, se lasă cuprins de amintiri și îl invocă pe Robinson Crusoe, eroul iubit al copilăriei sale; iarna se refugiază în bibliotecă, regăsindu-și stări de suflet și afinități electivă cu Anton Pann, Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri.

Poet al viței, cum singur se numește, Ion Pillat închină vinul vechi pentru Horațiu, Virgil și Francis Jammes („Undrea“). În ultimul poem, „Ghenar“, mustul trăirilor e lăsat să se decanteze în vin clar, din suflet, pentru ca la sfârșit să se poată preschimba în vers limpede. Asocierea procesului de vinificație cu alchimia poetică în cuprinsul căreia viața se distilează în artă e revelatoare în acest sens.

Următoarele două secțiuni, „La culesul viei“ și „În cramă“ – cu poeme alese din volumele *Casa amintirii* (1906-1910), *Pe Argeș în sus* (1918-1923), *Caietul verde* (1927-1936), *Versuri regăsite* (1927-1941), *Umbra timpului* (1934-1939), *Cumpănă dreaptă* (1941-1944) și respectiv *Pe Argeș în sus* (1918-1923), *Limpezimi* (1923-1927), *Balcic* (1929-1939), *Umbra timpului* (1934-1939) și *Împlinire* (1939-1940) –, stau sub semnul emblematic al toamnei, anotimp simbolic asociat cu recolta de impresii și simțăminte a

unei vieți întregi, dar și cu imaginea iubitei ca fruct după care tânjește poetul. Spațiul deschis al viei își află contraponderea în spațiul închis al cămării și al cramei, unde se păstrează comoara fantasmagorică a roadelor culese. Artistul bea din *Cotnarul amintirii* („În cramă”), îndemnându-și cititorul să deguste din licoarea versurilor sale. Amfora cedează locul ulciorului, iar dansul călușarilor și băutura vrăjită dau exuberanță trăirii, până când, sub lucrarea timpului aducător de moarte, *vinul amar* al iubirii alterate otrăvește treptat însuflețirea cu care poetul percepe clipa.

În sfârșit, ultimele două secțiuni ale antologiei, „Toamnă la Florica” și „Chemare”, cuprinzând poeme selectate din volumele *Bătrânii* (1918-1922), *Pe Argeș în sus* (1918-1923), *Limpezimi* (1923-1927) și, respectiv, *Casa Amintirii* (1906-1910), *Pe Argeș în sus* (1918-1923), *Limpezimi* (1923-1927), *Caietul verde* (1927-1936) și *Cumpănă dreaptă* (1941-1944), interiorizează peisajele și locurile iubite ale copilăriei lui Ion Pillat, transformându-le în așezări lăuntrice. Vârful dealului, lunca Argeșului, via de la Izvorani, Râul Doamnei, odăile bunicilor de la Florica se umplu de umbre și ecouri, iar vinul, asemeni madlenei proustiene, trezește la viață prin gust comorile pierdute ale vremurilor de altădată. Treptat, casa bătrânească, priveliștile și vestigiile rămase devin locuri de popas ale Divinității care, coborând, le preschimbă în rai. *Vinul cuminecător* sfințește toate ungherele trăirii, tămăduind sufletul poetului de dorul celor trecute.

MONICA PILLAT și DANA VASILIU